

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és oszűrtűkőn.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Kézsegek, papok, gazdasági egyteli tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FÜMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyit-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

Kossuth az egyszakaszosról.

Az egyszakaszos kiegyezési törvény tárgyalása szerdán kezdődött a képviselőházban, természetesen telt házban. Földes Béla előadó ismerteti és elfogadásra ajánlja a törvényjavaslatot, utána nyomban Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter tartotta a következő nagyszabású beszédet:

Kossuth Ferenc: T. Ház! Az a visszaélés, amellyel a horvát képviselők azt a jogot kezelik, amelyet a magyar országgyűléstől bírnak, kényszerítette a kormányt arra, hogy egy olyan fontos ügyre vonatkozólag, mint a vám- és kereskedelmi szerződés, egy rövid, egy szakaszba foglalt törvényjavaslatot nyújtson a Ház elé.

A vám- és kereskedelmi szerződésnek elfogadása vagy visszautasítása időhöz van kötve. Az országnak óriási fontosságú kérdései fűződnek ahhoz, hogy ez a vám- és kereskedelmi szerződés elfogadjassék. Ezt a meggyőződést osztja tudtommal a képviselőháznak igen nagy többsége, mert az említett vám- és kereskedelmi szerződés a Ház bizottságaiban már részletesen le lett tárgyalva és a bizottságok csaknem egyhangulag fogadták azt el.

Tény az T. Ház, hogy az ország a legelőtérbevétele érdekében kielégítést is kockára tesz horvát képviselőtársaink.

Ezt a magyar képviselőháznak tünni nem szabad. A horvátoknak az ő szerzett jogait tiszteletben kell tartanunk, de kell, hogy viszont megköveteljük, hogy ők is tiszteletben tartsák a magyar nemzetnek jogait, mert, aki jogokkal visszaél, e jogoknak a birhatását kockára teszi. (Igaz! Ugy van!)

Olay Lajos: Le kell törni őket úgy, ahogy lehet!

Nagy György: Ki kell verni őket!

Kossuth Ferenc: Egyszakaszos törvényjavaslatot nyújtott be a kormány, abból az egyszerű logikai feltevésből indulva ki, hogy bármilyen nagy legyen is a roszakarat s mely megnyilvánulhat a nemzet e nagy érdekének kielégítésével szemben, mégis sokkal nehezebb egy szakaszt megobstruálni, mint százat.

Az ellen a gondolat ellen, hogy egyszakaszos törvényjavaslatot oldassék meg ez a nagy és fontos kérdés, némelyeknek tiszteletreméltó aggályai vannak. Én magam nem könnyen győződtem meg róla, hogy a magyar országgyűlésnek ebbe minden kár nélkül bele lehet mennie, de mély megfontolás után beláttam, hogy mikor törvény alkotásáról van szó, nem alkothat veszélyes előzményt az, hogy rövid törvény hozatik, a törvényeket nem rőffel szokás mérni, arról lehet csak szó, hogy az alkotott törvény megfelel-e az ország szükségleteinek és ha igen, akkor ezt a törvényt megalkotni formális köteleessége.

Azt az aggodalmat fejezik ki némelyek, hogy nyugtalanító az a tény, hogy több törvényjavaslat foglaltott össze egy szakaszba. De amikor az ország érdeke megköveteli, akkor kicsinyes szörszálhasogatásokba ne bocsátkozunk. (Élénk helyeslés.)

Ugron Gábor: Összeesküvőknek ne segítsünk!

Kossuth Ferenc: Minket a nemzet

azért küldött ide, hogy törvényalkotással kielégítsük a nemzet érdekeit, nem pedig azért, hogy tanubizonyosságot tegyünk arról, hogy éles eszünk van, tudunk szörszál hasogatni és tudunk szembe szállni az egész nemzet akaratával, ha úgy akarjuk, mert jobban tudjuk mi a nemzet érdeke, mint maga a nemzet. Ilyen különködés valóban nem dicsőség.

Az előttünk levő rövid törvényjavaslat a vám- és kereskedelmi szerződésnek rövid összefoglalása. Ezt a vám- és kereskedelmi szerződést nagy és hosszú erőfeszítés után bírtuk az osztrák kormánnyal létrehozni. E nagy erőfeszítésben a magyar kormány korlátozva volt az adott helyzet által és szemben találta magát oly osztrák kormánnyal, amely jól ismerte Ausztria közgazdasági erejét és el volt rá határozva, hogy ezt a közgazdasági erőt ki is használja. Mégis sikerült a magyar kormánynak jelentékeny vívmányokat szerezni a közjogi téren és sikerült megvédenie az ország érdekeit minden egyes pontban a közgazdasági téren is.

A függetlenségi pártunk mondom, a mely az én pártom és a mely az én lelmem kifolyása, de talán az ország többi pártjai sem sajnálják, hogy úgy van! hogy a függetlenségi pártunk felfogása mintegy vörös fonal vonul végig az egész vám- és kereskedelmi szerződésen, nemcsak azokban a közjogi vívmányokban, a melyek a magyar önálló államiséget domborítják ki, hanem minden téren is, mint ahogy ezt könnyű bebizonyítani, de ezt talán később fogom megtenni vagy én vagy megbízott államtitkárom.

Tény az, hogy azokért a vívmányokért, melyeket szereztünk azért, hogy Magyarországnak közjogi állapota kidomborítottassék, még pedig, nemcsak Ausztriával szemben, hanem a külállamokkal szemben is kidomborítottassék, továbbá azért, hogy a bankkérdés kikapcsolassék és az ország teljes birtokába jusson annak a jónak, hogy saját belátása szerint és a többség akarata szerint határozhasson közgazdasági függetlensége felett, mindezekért egy bizonyos árt kellett adni. Nem árulok el valami nagy titkot, ha azt mondom, hogy ha csakis azt tekintettük volna, miképp lehet valami jobb egyezményt kötni a jelenre nézve, hogyha feladtuk volna mindazt, ami a jövőt biztosítja, sikerült volna talán jobb kiegyezést kötni; de mi és én — és bocsássák meg a t. képviselőtársaim, ha kénytelen vagyok csekélységemről szólni, mert a kereskedelmi tárgyalásoknál én voltam a függetlenségi miniszter, aki tényleg hivatásánál fogva részt vett a tárgyalásokban, — mi és én úgy fogtuk fel a helyzetet, hogy nekünk főfeladatunk az, hogy még azon az áron is, hogy a szerződés jelen körülmények közt terhesebb legyen, biztosítsuk a leg-erősebb módon az ország szabad rendelkezési jogát 1917-re, akkorára tudniillik, amikor azok az akadályok, amelyek ma akaratunk érvényesítését meggátolják, meg fognak szűnni.

Az én felfogásom az, hogy az államok s a nemzetek életében rövid egy pár év olyan, mint az ember életében rövid néhány pillanat. Ha

mi tíz év múlva, ami csak egy perc a nemzet életében teljesen tabula rasa előtt fogunk állani és 1917-ben Magyarország teljes mérvben fogja érvényesíthetni jogait, ennek nem fog semmi utjában állni, ez a függetlenségi politika legnagyobb vívmánya. Nem olyan vívmány, mint a milyen volt az 1899: XXX. t.-c., a mely egyoldalú törvény volt, melyet megszeghetett egy magyar kormány, a külállamok pedig róla, mint egyoldalú törvényről tudomást nem vettek. A most megszerzett biztosíték kétoldalú, ha e biztosítékokat a velünk szerződő Ausztria is törvénybe iktatja és mint nemzetközi szerződés a nemzetközi becsület védelme alá van helyezve, amelyre nézve lehetlenség az, hogy bármely tisztességes külállam tudomást ne vegyen. Ha mi ilyen garanciákkal bírnak, ha maguk az osztrákok becikkelyezik törvényeik közé ezeket a garanciákat: akkor igenis teljes birtokába jutunk a mi örendelkezési jogunknak és ha 1917-ben meg nem alkotja Magyarország az önálló vámterületét a vámsorompók tényleges felállításával, akkor magára vessen. De erősen meg vagyok győződve, hogy meg fogja ezt alkotni, mert lehetlenség, hogy az ország be ne lássa azt, hogy az állami függetlenségnek, a nemzet boldogulásának első feltétele az, hogy közgazdasági téren teljesen független legyen. (Él- jenzés és taps.)

Polónyi Géza: Nagy gazdasági egységek.

Kossuth Ferenc: Az én igen tisztelt képviselőtársam és volt miniszter-társam közbeszólt, hogy „nagy gazdasági egységek” és ezzel arra céloz, amit Wekerle igen t. barátom említett még a multkor. Higgye el az én t. Polónyi barátom, hogy nem ily könnyű a miniszterium két tagja között ellentéteket támasztani. Az önálló vámterületnek tényleges létesítése csak 1917-ben vagy 1915-ben és az önálló magyar bank létesítése csak 1910-ben lehetséges; addig bő-séges idő van arra, hogy a kormány tagjai egyetértve, vállalva igyekezzenek azon, hogy Magyarország elég erőt gyűjtsön arra hogy az egyiket is, a másikat is megvalósítsa. Ha majd eljön az az idő, hogy a kormány tagjai nem értenek egyet egymással, akkor egymás iránt a legnagyobb tisztelettel szét fognak válni. De addig igenis vállalva fogunk dolgozni azon, hogy ne legyen semmi pártütés és ne legyen semmi visz-szavonás, amely minket meggátoljon abban, hogy haladjunk a mi egyenes utunkon, amely magyar hazánk-nak megerősítésére vezet.

Allítom t. Ház, hogy az adott helyzetben az előterjesztettnél jobb kereskedelmi szerződést senki sem lett volna képes megkötni. Valóban kíváncsi vagyok rá, hol van az a férfi, aki magára nézve elmondhatja, hogy igenis ő az a csodaember, aki jobb kereskedelmi szerződést köthetett volna, mint mi. (Élénk felkiáltások balfelől: Farkasházy!)

Olay Lajos: Polónyi!

Kossuth Ferenc: Én megvárom, míg a csodaemberek maguk jelentke- nek. (Halljuk!)

Enök: (csenget.) Csendet kérek.

Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter: Mikor azok az urak ma-guk fognak jelentkezni, akkor mind-nyájunknak lesz alkalma felettük csodálkozni, őket megbámulni vagy megmosolyogni. (Derűltség.) Hát én nem hiszem, hogy legyen valaki, aki az önhittségnek oly magas fokára emelkednék, hogy azt higgye magá-ról, hogy ő képes lett volna az adott helyzetben jobb kereskedelmi szer-ződést csikarni ki — mert valóságos kicsikarás jellemezte küzdelmünket, mint ahogy mi tettük, mi, akik talán némi szaktudással is bírnak ezen a téren, és a kik hazafiságunk egész végtelenségét vittük bele a küzde-lembe. (Taps a szélsőbaloldalon.) És bár ismertem azt, hogy az egész ki-egyezésen a függetlenségi felfogás mint vörös fonál vonul keresztül, a legnagyobb loyaltással ismerem el, hogy a többi miniszterek a képviselőház többségének felfogását hono-rálva a magyar érdekeknek és a ma-gyar jogoknak érvényesítésében ve-lem teljes mérvben összefogtak, ugy-hogy csak abban versenyeztünk egy-mással, hogy ki védje meg jobban a magyar önálló államiség magas-ztos érdekeit.

Erős meggyőződésem az, hogyha nem sikerült volna a vám- és ke-reskedelmi szerződést Ausztriával megkötnünk, nehéz helyzetbe jutott volna az ország. Természetes, hogy nem állítom azt — és hogyha va-laki állítani merésznél, én volnék az első, aki ellenmondanék neki — hogy végveszélybe sodorta volna az országot e nehéz helyzet, mert nem olyan könnyű egy olyan nemzetet, mint a magyar, végveszélybe sodorni. De igenis elismerem, hogy nagy ne-hézségek álltak volna elő és lelkiis-meretes kormánynak első kötelessége lévén az, hogy nagy anyagi nehé-zségeknek és gazdasági válságoknak lehetőleg elejét vegye, mi megtettük a kötelességünket a legjobb tudá-sunk szerint.

Az a vagylagosság állt előttünk, hogy vagy megkötnünk egy olyam vám- és kereskedelmi szerződést, a mely az adott helyzetben kielégítő, vagy fentartjuk a statusquót. Ez utóbbihoz némi jogunk is volt ab-ból kifolyólag, hogy midőn ez a kor-mány hatalomra lépett, kikötötte, hogyha nem fogna sikerülnie Ausz-triával kiegyezésre jutni a vám- és kereskedelmi ügyekben, ez esetben fentartja a status quót. Ezt azért kö-töttük ki, hogy bizonyos határt szab-hassunk azoknak az összeütközések-nek, amelyek a két állam között ki-fejlődhetek volna, hogyha lehetetlen lett volna a vám- és kereskedelmi szerződést megkötni; mert a status quo fentartásának keretén belül gue-rilla harcot lehetett volna csak foly-tatni ellenünk, ha azonban azt sem tartottuk volna fenn, akkor nem gue-rilla harcot, hanem háborút üzenhe-tett volna Ausztria a mi közgazda-sági viszonyainknak. (Igaz! Ugy van!)

De a status quo fentartása elér-hetlenné tette volna azt a célt, a mely a Ház többségének a célja. A status quo fentartásával ugyanis le-hetlenné lett volna Magyarország számára 1917-re a teljes örendel-kezési jogot biztosítani. Ez már egy-magában elég volt arra, hogy a sta-

tus quo fentartását ne tartsuk kívánatosnak. Hogy csak egy példát említsük: van az országnak husz lejárati nélküli szerződése a külállamokkal, amelyek mind a közös vámterület alapján kötöttek meg. Hogyha nem szerették volna meg azt a jogot, még pedig szerződésileg, úgy hogy ezt Ausztria is köteles lesz érvényben tartani, hogy e husz lejárati nélküli szerződést egyoldalul felmondhassuk, akkor maga ez a tény megköthető volna az ország kezét, mert lehetetlen lett volna, hogy az 1917-ben kötendő szerződések az önálló vámterület alapján legyenek megkötve, a lejárati nélküli husz szerződés pedig a közös vámterület alapján maradjon érvényben és a közös vámhatár létezését feltételezze.

Polónyi Géza: Nem így van!

Kossuth Ferenc: Az én t. barátom azt mondja, hogy nem így van. Csakugyan kíváncsi vagyok arra, hogy miérettől nincsen így.

De t. Ház, egy másik körülmény is van, amelyet nagyon fontolóra kellett venni; az a körülmény, hogyha mi a status quot tartjuk fenn, akkor azért, hogy a nemzet védekezéssé a kiütendő s bejelentett guerilla harc ellen, egész erejét kellett volna igénybe vennie, holott ezt az erőt most arra használhatja fel, hogy előkészítse azt arra, hogy 1917-ben minden rázkódás nélkül, sőt az ország virágzása közben rálephessen az önálló vámterületre. (Helyeslés és taps a baloldalon és középen).

Azt mondják némelyek, hogy helytelen, sőt valami ilyen nagy szavattal is hallottam, hogy hazaárulás arról beszélni, hogy mi történhetett volna az országgal, ha a status quot fentartottuk volna. Az a felfogás, hogy helytelen és hazaárulás erről beszélni, onnan ered, hogy vannak olyanok, akik azt hiszik, hogy valami ismeretlen dolgot árulunk el, ha a helyzetről szólunk, oly ismeretlen dolgokat, a milyeneket az osztrákok a mi beszédünkből tudnának meg, holott maguk az osztrákok mondták el nekünk, hogy mi érne minket, ők fenyegettek meg ezekkel, úgy hogy nekik mi abszolút semmit sem árulunk el, hogyha e veszélyekről beszélünk, de másrészt kötelességet teljesítünk, ha az országot értesítjük arról, hogy milyen nehéz a helyzet és ezzel minden lelkiismeretes embert abba a helyzetbe hozunk, hogy a tényeket mérlegelheti és józanul ítélhet. (Helyeslés baloldalon.) Nagyon röviden mondom tehát, hogy van egész sorozata azoknak a kötéseknek, amelyek Magyarország közgazdasági életének nemcsak fejlődésére, hanem a mostani stádiumban való megtartására is elkerülhetetlenül szükségesnek, a melyek lejárathoz vannak kötve és amelyek lejárnak az év végével. Hogy csak egy-két példát említsék, ilyenek a vasúti tarifák, ilyenek az állategészségügyre vonatkozó egyezmények, ilyen a vámbevételek felosztása. Ezekről eltekintve is, felmerül az, hogy mi történhetnék, ha az osztrákok hiteltelgyi háborút üzennének nekünk? Erre nézve részletekbe bocsátkozni nem fogok, csak azt jegyzem meg, hogy 1906. év végével a hazai bankoknál 3,597.000 váltó volt forgalomban és hogy ezen váltók 1807 millió korona összegről szóltak, úgy hogy egy váltónak átlagos összege 502 korona volt. Erre azért mutatok rá, hogy kiemeljem, milyen mélyen nyulhatna be társadalmi rétegeinkbe egy esetleges pénzügyi válság.

Kossuth Ferenc ezután kifejti, hogy miért volt nekünk érdekünk a vám-és kereskedelmi szerződés. A legfontosabb, hogy megszereztük azt a feltétlen biztosítékot, hogy 1917-ben teljes önállóan rendezkedhetünk be. Biztosítva van az ország joga a bankkérdésben is. Ennek biztosítása nagy erőfeszítésbe került. Ennek a kötelességének eleget tett. Az annabergi csatlakozásról is nyilatkozott, amelyen biztosítva van utunk Poroszország felé. Ez a kormány a kvóta

dolgaiban is megtartja a törvényt. Beszédét így fejezte be:

Igenis az ország érdekében áll a vám-és kereskedelmi szerződés megkötése. (Igaz! Ugy van! Élénk helyeslés.) De szöveg ahhoz a néhány képviselőtársamhoz, kik helyesnek vélik, hogy e nehéz pillanatban pártkötelekünket elhagyják, a mi táborunkat, elhagyják azt a zászlót, amely kezemre van bízva. Ezek a t. képviselő urak...

Olay Lajos: Együtt kell, hogy küzdjenek

Kossuth Ferenc: Polónyi t. barátom tagadólágot int. Szeretném látni, hogyan fogja megakadályozni, hogy amikor ő „nem“-mel szavaz, ne szavazzon „nem“-mel Supiló Ferenc. (Élénk helyeslés a baloldalon.) Polónyi Géza nagy ügyessége sokra képes. (Igaz! Ugy van!) De hogy miképpen fogja keresztülvinni, hogy ne álljon fel Supiló akkor, mikor ő feláll, azt már nem tudom. Arra kérem tehát azokat, akik kiléptek a függetlenségi pártból, gondolják meg, hogy itt egy nagy nemzeti érdekről van szó, (Igaz! Ugy van!) olyan nagy nemzeti érdekről, mely elégséges arra, hogy aggályait legyűrje lelkükben. Kérem őket, ne hallgassanak egyébre, mint lelkiismeretük szavára, ne hallgassanak másra, mint hazafiságuknak sugallatára és ne adják a világnak azt a szomorú bizonyítást, hogy akkor, midőn a magyar haza nehéz helyzetben van, még most is vannak olyan magyar hazafiak, akik nem tudnak magukon uralkodni, nem tudják egyes nézeteiket alárendelni a haza parancsoló érdekének. (Hosszantartó lelkes éljenzés és taps. A szónokot számosan üdvözlöik.)

A horvát nyelv joga.

Két közlemény. Irta: Bálint Endre.

Az illetékes tényezők által oly sokszor lekiécsinyelt horvát kérdés — fölkavarta a magyar politikai életet.

Mert a horvátok obstruálnak. — Házelnökválság, kormányválság és házfelosztás — rémei keringnek a levegőben.

Tisztában lehet mindenki, aki a politikai élet közelmúlt eseményeit csak felületesen is figyelemmel kíséri, azzal, hogy a horvát csoport azért obstruál, mert a magyar közvélemény, a magyar parlamenti többség és ezzel a kormány — nem hajlandók a horvát államigazgatási képtelen ábrándját acceptálni, nem hajlandók ez alapon velük tárgyalásba bocsátkozni s a magyar államegység ezer éves intézményeken nyugvó rendjét felforgatni akkor, amikor ez a horvát érdekekkel is merőben ellenkezik.

A horvát obstrukció tehát nem a közönséges napi politikai szemüvegben itélendő meg; voltaképpen ez nem a parlamenti többség és egy kisebbség harca, hanem összeütközése annak a két homlokegyenest ellenkező álláspontnak, mely a horvát kérdésre nézve Magyarországon és Horvátországban uralkodik.

A kérdés veszedelmes volta éppen abban rejlik, hogy a történelmi és jogi képtelenségek sphaerájába tartozó horvát államigazgatási eszméje ma már Horvátországban iskolákban, egyetemi katedrákról, sajtóban és parlamentben egyaránt propagáltatik és az újabb horvát generáció ettől egészen át van hatva; most alkalom nyílott arra, hogy ez a két álláspont egymással szembe kerüljön s kész a konfliktus.

Ezért van a horvát obstrukció s nem azért, mintha az indemnitas, az autonóm vámtarifa vagy a kiegyezés annyira megfektette volna a horvát urak gyomrát, hogy nem bírnák megemészteni.

A horvátok viselkedése a hálatlanság, a politikai immoralitás és a törvénytelenység hármass bolygóját hordja magán.

Hálatlanság azért, mert a magyar államesszme ellen tör, amely pedig nemzeti individualitásuknak századokon át hűséges oltalmazója, védője volt; a horvát nemzeti individualitást a történelem komtárában kelte keressünk ma, ha a magyar államhatalom, Horvátország török uralom alá kerülése s végleges elvesztése után, a XVII. században meg nem engedi nekik, el nem tűri azt, hogy saját anyaterületén meglepedve autonóm különállásukat megtartsák s meg nem védelmezi a horvát szocializmust attól, hogy a népek és nemzetek nagy versenyében, mint olyan, amely maradandó intézményekben megtestesülni képes nem volt, el ne pusztuljon. A politikai immoralitás obstrukciójuknak a jellemzője. Mi az obstrukció? Az obstrukció a parlamenti kisebbség fegyvere, mely a házszabályok házainak kihasználásából áll s célja az, hogy a parlamenti többség akaratának általában, vagy egy konkrét javaslatra vonatkozó érvényesülését meggátolja, esetleg kormánylemondást vagy házfelosztást produkáljon.

A modern parlamentarizmus alapelve az: hogy a többség és a belőle alakult kormány politikai nézetei szabják meg az államügyek intézésénél valamely időpontban követendő irányelveket. Egészséges parlamenti viszonyok akkor vannak, amikor a kormány és a többség álláspontja minden tekintetben harmonizál a nemzeti akarral s amikor így az ellenzéki munka csak a kritika és ellenőrzés jogának gyakorlására kell szorítkozzék.

Mihelyt a kisebbség obstrukciójához nyul: az feltétlenül egészségtelen parlamenti tünet, mert vagy azt jelenti, hogy a többségi akarat nem egyező a nemzeti akarral, vagy az ellenzék fajult oda, hogy a nemzeti akaratot képviselő többség akaratának érvényesülése elé gátat állít.

Az obstrukció az előbbi esetben indokolva van, mert a parlamentarizmus alapelveinek áll szolgálatában s amellet tör lándzsát, hogy a nemzeti akarat érvényre jusson; az utóbbi esetben azonban ellenkezőleg a parlamentarizmus alapelveibe ütközik, tehát elítélendő, letörendő.

Igy lesz az obstrukció csak akkor és oly mértékben jogosult, amikor és a mennyiben a parlamentarizmus alapelveinek áll szolgálatában.

A horvát obstrukció nem indokolt, elfajulási tünet, mert kétségtelen, hogy a nemzeti akarat érvényesülése elé gördit akadályokat.

Ha tehát a horvátok viselkedését csak mint obstrukciót nézzük is s nem tekintjük azt, hogy ezen messze túl menve az államegység történelmileg és közjogilag kifejtett rendje ellen tör: akkor is mint a parlamentarizmus alapelveibe ütköző, erkölcsstelen, elítélendő.

A törvénytelenséget végre abban találjuk, hogy hónapokon keresztül csak horvát nyelven beszélnek, amelyet a többség nem ért. Szerintük ez jogos és törvényes eljárás.

Hogy maga a horvát államigazgatási ideája mily történelmi és jogi képtelenség, tehát nem létező valami s hogy mint politikai irányzat, alkotmányos, uton mennyire meg nem valósítható s Horvátország érdekeivel is mennyire ellenkező ábránd: azt jelenleg nem célunk ktfejteni.

(Befejező közlemény következik.)

Lapzárta előtt.

Budapest, november 30.

Dr Nagy György országgyűlési képviselő a székely közbirtokossági erdők kezelése tárgyában interpellációt jegyzett be a földmívelésügyi miniszterhez.

Dr Hinléder Fels Ernő, oklándi képviselő szintén interpellációt jegyzett be az udvarhelymegyei közigazgatás korrupciója tárgyában (Még várjuk az eredményt, azután érdem-

legesen mi is hozzá szólunk a tárgyhöz. Szerk.)

Az egyszakaszos törvény tárgyalásánál eddig felszóltak Kossuth Ferenc, Polónyi Géza, Szerényi Álamtitkár, Hock János, Bárányffy Dezső, Bozóky Árpád és Farkasházy Zsigmond.

A képviselőház csütörtöki ülésén beterjesztette Wekerle Sándor miniszterelnök a kvótáról szóló törvényjavaslatot, mely Magyarországnak a közös költségekhez való járulási arányát harminchategész s negyted százalékban állapítja meg, az osztrákok hatvanhárom egész és hattized százalékával szemben.

KÜLÖNFÉLEK.

Előfizetési felhívás.

Lapunk a jövő hó elsején lép a XIV. évfolyamába.

Egy vidéki lap életében ez oly tekintélyes évszám, mely azt igazolja, hogy az olvasó közönség egy irányával, mint tartalmával meg van elégedve, mert különben nem tisztelné meg állandóan nagyrabecsült bizalmával és támogatásával; nekünk pedig elsősorú feladatunk, olvasóink iránt tartozó szent kötelességünk, hogy lapunkat a multhoz és jelenhez méltón, a jövőben is azon a színvonalon tartsuk, mely mindenek felett az összes székelység, de legelsőbbsen városunk és megyénk érdekeit szolgálja minden ügyében, minden vonatkozásában.

E cél elérésére a munkatársaink olyan illusztris, lelkes csoportja támogat bennünket, melyre büszkeséggel hivatkozhatunk; a mely biztosítéka annak, hogy eddig követett független politikai irányunkhoz, az eseményeknek, — az igazságnak és tárgyilagosságnak megfelelő — hü tolmácsolásához ezentúl is hűvek maradunk.

A politikai és társadalmi kérdéseken kívül, lapunk úgy a gazdasági, mint ipari és kereskedelmi ügyek mozzanatait, saját székely szempontunkból, kiváló figyelmébe részesíti; megyénk és városunk tanügyét, valamint közigazgatásunk menetét is mindig meleg érdeklődéssel kíséri, és így a társadalom mindeu osztályát egyenlő buzgósággal szolgálva, minden elfogulatlan hazafi támogatására és pártfogására méltón rászolgál.

Kérjük tehát úgy régi, mint új előfizetőinket, kegyeskedjenek bennünket kitűzött nagy és nehéz hivatásunkban, megtisztelő bizalmukban részesíteni és lapunkat előfizetésükkel, a közvéleménnyel szemben vállalt törekvéseiben megszilárdítani.

Az előfizetési árak, a megváltozott drága viszonyok dacára, a régiek maradnak és lapunk homlokzatán található. Kiváló tisztelettel:

A szerkesztőség és kiadóhivatal.

— Rp. Keserű labdacok, «a Bömbölde» részére.

Sign: Hetenként egy adag.

Cudar idő, komisz idő
Ellenségünk nyakunkra nő,
Pesten horvátok ágnak,
Bujtogatnak, obstruálnak.

Itthon olyanak akadnak,
A kik belénk kapcsokodnak,
Eddig békében megvultunk,
Azt csináltunk, mit akartunk.

Megyei ügy, város sorsa
Valamint a politika,
Eddig csak mi ránk tartozott,
Hozzá más nem is szólhatott.

Nem úgy van már, mint volt régen
Más csillag ragyog az égen;
Ma már itt mindenki „csahos“
Azért busul a kocsmáros
Ebben csak ő lehet káros.

Dr Veritás.

Az Udvarhelymegyei Gazdasági Egyesület által kiküldött bizottság e hó 29-én délelőtt 10 órakor tartotta értekezletét Ugron Akos főispán elnöke alatt a vármegyeház kistermében. A székelykeresztúri állatkiallitó-szín építtetése érdekében elhatározta, hogy a költségvetési előirányzat 13013 koronában a földmívelésügyi miniszterhez jóváhagyás miatt felterjesztetik, tőle további segély kérik, illetve a szín a bemutatott tervezet alapján felhosszúságban felépíttetik.

A pénzügyminiszternek az általános drágaság megszüntetésére vonatkozó akciójához, az egyesület a következő felterjesztésekkel csatlakozik: 1. Az élelmiszek szállítása tarifakezvezményekkel előmozdítandó. 2. Az ipartörvény olyképp volna módosítandó, hogy a törvényhatóság jogot nyerne a husárok próbavágatás utján való szabályozására. 3. A közfogyasztási cikkek megdrágítására irányuló kartellek hivatalból volnának üldözendők. 4. A fogyasztási szövetkezetek a legnagyobb mérvben támogatandók; azok árulhatási szabadsága törvénnyel biztosítandó. 5. A közegészségügyi szempontok betartása mellett, a levágott állatok húsának bármily mennyiségben való behozatalának engedélyezése, illetve kedvezményezése. 6. A hazai munkásélem egész évi elfoglaltatását biztosító intézmények létesítése, ezzel a munkásoknak a hazai termelés részére való biztosítása és a kivándorlás csökkentése. Egyéb tárgy nem lévén, az értekezlet befejeztetett.

Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága december hó 7-én szombaton tartja a vármegyeház disztermében III-ik rendes közgyűlést.

Közgyűlés. Évi rendes közgyűlést tartott Székelyudvarhelyen nov. 27-én, az udvarhelyi ref. egyházmege. A megalakulással járó formások után, Vajda Ferenc esperes terjesztett elő részletes jelentést az egyházmege vallásrökölési és anyagi állapotáról. A jelentés szerint minden egyházközsegeben haladás észlelhető, kivéve Parajdot, a hol az öreg lelkész munkaképtelensége miatt a vagyoni ügyekben zavarok merültek fel. Hegyi Péter jegyző és Biró Áron számvevő az egyházmegei tanács működéséről és a számadások ellátásáról tettek jelentést, mit a gyűlés tudomásul vett. A tanügyi jelentést Biró Sándor vallás-tanár tette meg, mit szintén elfogadtak. Megerősítette a közgyűlés a süketi papválasztást, mely egyházközsege négy évi ürességben lével után Bod Károly ny. tanárt hívta meg papjának. Ezen a gyűlésen kebelezték be az alsósófalvi új lelkészt: Koszorus Istvánt. Ezenkívül a választásokat ejtették meg a tanácsba és bíróságba. A közgyűlés délután ért véget.

A Polgári önképző körben, vasárnap december hó 1-én délután 2 órakor Dr Viski Károly collegiumi tanár tart előadást, utánna pedig a Magyarországi Munkások Rokkant és Nyugdíjgyelének kiküldött bizottsága január hó 5-én rendezendő működvelői előadás ügyében tartja meg értekezletét.

Szent Antal estély. December 8-án a rom. kath. főgimnázium tornacsarnokában lesz az első szent Antal estély a következő műsorral. 1. Ének szt. Antalhoz; előadja Szabó Antal r. kath. kántor. 2. Megnyitó beszédet tart gróf Mikes János főesperes plebános. 3. Melodráma; szavalja Nosz Ilonka zongorán kíséri Fröhlich Ottóné. 4. Szabad előadást tart Orbán János székelyke

reszturi rom. kath. plebános. 5. Zongorán játszik Fröhlich Ottóné. 6. Szaval Bálint József VIII. oszt. tanuló. 7. Ének „Oh áldott szüz anyánk” énekl Szabó Antal. Kezdeteste 7 órakor.

Uj egyházi tanácsosok és tanácsbírák. Az udvarhelyi ref. egyházmege nov. 27-én tartott ülésében választotta meg öt évi ciklusra az egyházmegei tanács a fegyelmi és közigazgatási bíróság tagjait. Az egyházmegei tanács így alakult meg: Elnök: Vajda Ferenc esperes, jegyző: Hegyi Péter, tagjai Sebessy Akos és Gyarmathy (Dezső főgondnokokon kívül, választás folytán: Menyhárt András, Jakab Albert, Biró Áron, Bedő András, Baczó Lajos, Csutak István lelkészek; továbbá: Dr Nagy Samu, Dr Solymossy Lajos, Dr Ráczkövy Samu, Gönczy Lajos, Molnár Károly és Biró Sándor. A közigazgatási és fegyelmi bíróság tagjai esperes, jegyző és főgondnokokon kívül, választás folytán; Jakab Albert, Menyhárt András, Mester János, Kovács István, Kádár Dénes lelkészek; Dr Damokos Andor, Dr Nagy Samu, Dr Ráczkövy Samu, Dr Solymossy Lajos, Solymossy Endre világiak Tanügyi előadónak: Csutak István mátsfalvi lelkész választott meg.

A „Polgári önképző és segélyező egyesület dec 3-án rendezendő fillérestélyén közreműködnek; Szabad előadást tart: Burger Arthur tanár; szaval Bagó Mariska; zenekettős előadják Molnár Géza és Folberth Gusztáv; Melodráma előadja Florián Margit; Magánének előadja Bartos Teréz; az estély rendezői Sándor Juliska, Vladár Rózsika, Hermann Endre, Válcik Jenő. Értseiljük a mélyen t. közönséget, hogy az eddigi hétfői naptól eltérőleg, az estélyek keddi napon tartatnak meg.

Köszönetnyilvánítás. Mélt. Ugron Gáspár urnak a vármegyei muzeum részére ajándékozott következő tárgyakért: 1 drb 1747. beli kandérr, 6 drb (118 forint 30 pengőkrárcjért) Kossuth bankjegyr, és 1 drb Mária Terézia-féle 15 koronás rézpénzért, az egyesület nevében ez uton is hálás köszönetet mondok. Molnár Károly nyug. íg.

Az utolsó előadást tartja ma este Heves Béla szintársulata és ez előadás keretében tartja jutalomjátékát Peterdi Sándor, a kitünő jellemszínész, a ki művészi alakításával oly sok estén át gyönyörködtette városunk méltó közönségét. Ez a körülmény, valamint az is, hogy szabadságharcunk egyik kimagasló alakját dicsőítő színmű „Gábor Áron, a székely ágyúhős” melyet tudvalevőleg 'lapunk szerkesztője irt, mely diadallal járta be egy évtized előtt az erdélyi színpadokat, — ezuttal hosszú idők múltán most kerül ismét színre nálunk, arra enged következtetnünk, hogy közönségünk ez estvén telt házzal fog bucsut venni a rokonszenves, szorgalmas társulattól.

Gábor Áron szobrára vármegyénk 100 koronát adományozott; Háromszékvármegye felszólítására a gyűjtesek országsszerte folynak és ha a hazafias lelkesedés az ügy körül le nem lohad, talán egy év múlva már állni fog székely ágyúhősünk szobra, a ki maradandó emléket érdemel hősiesség haláláért.

Kinevezés. A közoktatásügyi miniszter Grega Ilona okleveles tanítónőt a kisbaconi állami elemi népiskolához rendes taitonóvé nevezte ki.

A Székelykeresztúron ujonnan építendő állami tanítóképző intézet tervrajzát, szerdán e hó 27-én. tár-

gyalta az Igazgató tanács Kuliszeky Ernő kir. tanfelügyelő elnöke alatt és kivitelre a 120 bennlakó növénydek számára készített tervezetet fogadták el, az igazgató tanács némi javításával és módosításával; a kivitelre elfogadott terv körülbelül egy fél millió koronába fog kerülni. Ugyanezen alkalommal felmerült a magánpolgári leányiskolának költségivé tételének eszméje is, melynek fenntartásához a község 8000 koronán felüli államsegélyt fog kérni.

A gyermekek réme, a vörheny Marosvásárhelyen busásan szedi ártatlan áldozatait; eleinte csak szórványosan lépett fel, de ma már mintegy 30 gyermek fekszik beteg, úgy, hogy a rendőrorvos véleménye szerint 48 órán belül, az összes iskolákat be kell csukni. De nem csak a városban, hanem a falusi iskolákban is pusztít már a rémes betegség, és néhány község már be is zárta iskoláit. A járványos betegségek riasztó hire, oly sok helyről érkezik Erdélyből, hogy nálunk is tanácsos lenne minden irányban jó előre ovakodni.

Vásártartási engedély. A kereskedelemügyi miniszter megengedte, hogy a Csíkvármegye területéhez tartozó Gyimesközéplek községében évenként április 1-én és október 31-én országos kirakodóvásár, a kirakodóvásárokat megelőzőleg pedig két-két napon át országos marhavásár és a tavaszi marhavásárt megelőző napon országos juhvásár tartassék.

Koresma és szatócsüzet. A belügyminiszter kimondta, hogy koresmaszerű italmérés szatócsüzetel egy helyiségben nem gyakorolható. Budapest székesfővárost kivéve szatócsüzetlől vagy más kereskedéstől ajtóval elválasztott külön helyiség koresmaul szolgálhat, de az italmérési üzletnek az utcára külön kijáratának kell lenni.

A földmívelésügyi miniszter közölte a brassói kulturmérnöki hivallal, hogy a legközelebbi hetekben Fiumén keresztül tömegesen érkeznek vissza a magyar kivándorlók, kiknek mezőgazdasági vagy ipari munkát biztosítani közérdekből szükséges. A munkaadók, kiknek gazdasági, vagy ipari munkásokra szükségük van, forduljanak a bér feltételek egyidejű megadása mellett a földmívelésügyi miniszterium munkássügyi osztályához (Budapest V. Országház tér 11.) vagy pedig Lekky István miniszteri osztálytanácsoshoz (Fiume, Európa szálloda)

Kiadja: Betegh Pál és Társa újságkiadó intézete.

Képes levelezőlapok, finom hazai levélpapírosok dobozokban és doboz nélkül nagy választékban kaphatók. **BETEGH PÁL ÉS TÁRSA** könyv-, zenemű- és papírkereskedésében Székelyudvarhelytől Névjegyek izléses kivitelben készíttetnek.

Meglepi a szülőket

a SCOTT-fele Emulsió hatása minden alkalommal, ha azt angolkörben szenvedő gyermeküknek adják. A SCOTT-fele Emulsió feltűnő gyorsan gyógyítja és izmosítja a gyermeket,

erősíti a csontokat

és elősegíti fejlődésüket. Ily rendkívüli gyógyhatás valóban csak ilyen kiváló szerrel érhető el. A SCOTT csakis elsőrendű alkateszeket tartalmaz s az eredeti SCOTT-fele eljárás okozza, hogy hatásában felülmulhatatlan és nemcsak fiatal és öreg, hanem még a halál küszöbén hitt gyermek is könnyen emészti.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-fele módszer védjegyét — a halászt — kérjük figyelembe venni.

Egy eredeti üveg ára 2 korona 50 f
Kapható a gyógyszerárakban.

6416 - 1907. polg. szám.

HIRDETMEY.

A székelyudvarhelyi kir. törvény-szék közhírré teszi, hogy Dr Kozma Endre Székelykeresztúrra kinevezett kir. közzjegyző hivatalos működését 1907. évi december hó 1-ő nappján kezdő meg.

A kir. törvényszéknek Székelyudvarhelyen, 1907. évi november hó 9-én tartott üléséből.

Dr BODOLLA, SYLVESTER,
elnök. t. jegyző.

Eladó üzlet lakással.

Udvarhelyvármegye egyik legtekintélyesebb községében 3 szobás kőház, melyhez konyha, udvarkert, 2 pince, valamint italmérési joggal bíró kitünő forgalmu üzlethelyiség 2 szobával, konyha és pincével s más hozzátartozókkal 14,000 koronáért együttesen eladó. Cim e lap kiadóhivatalában.

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régióának bizonyult háziszser, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult községyennél, oszónál és meghűléseknel, bedörzsölésékképpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjegyvel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ara üvegekben K-80, K1.40 és K2.- és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerára az „Arany oroszlánhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szétküldés.

KARÁCSONYI ÉS UJÉVI OLCSÓ VÁSÁR! Barcsay Károly

női- és férfidivat-áruházában Székelyudvarhelyt.

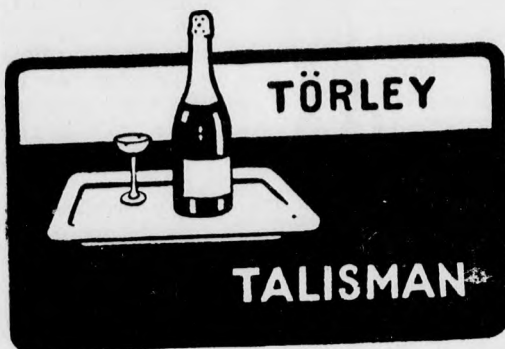
December 1-től december 30-ig határozott áraimból **10 százalék árengedményt adok** női ruhaszövetekből, barhentek, gyapju flanelek, zefírek, batiztok és kartonokból s kérem szükség esetén meggyőződni azok jószágáról és olcsóságáról. Barcsay és Társai-féle szövött áruinkat is a nagyérdemű közönség becses figyelmébe ajánlom. Szives pártfogást kérve vagyok mély tisztelettel **Barcsay Károly.**

Gróf Roon-féle lábatlani Cementgyár állandó nagy raktára paratlan jó minőségű román és porland cementből zsákok és hordókban legolcsóbb árakban
Gyertyánffy J. fiai vasnagykereskedésében Székelyudvarhelyen.

Most jelent meg
 a
Székelyek naptára.

Gazdagcikksorozatokkal. Szenzációs

tartalommal. Pontos és nagyszerűen csoportosított vásárljegyzékkel. Kizárólag székely tárgyú dolgozatok: a székely ipar, gazdaság, erdő, nép viselet- és kiállításról stb' szólnak. Sok és szép képek! Ára 60 fillér. Már kapható Betegh Pál és Társa könyvkereskedésében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz.

**Nem muszáj
 itó előtt
 meghalni!**
 Élet könyve.
 9 K 50 fillér előlege beküldése után barhova bérmentesen küldi a "Székelyudvarhelyi" kiadóhivatala (Betegh Pál és Társa könyvkereskedés) Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 31. sz.

Apárisi világiállításon bronz-éremmel, Marosvásárhelyen ezüstéremmel, a debreceni szakkiallítás aranyéremmel, a tordai védőgyeleti kiállítás arany oklevéllel, az Országos Iparegyesület által díszüstéremmel kitüntetve.

Kész cipők legnagyobb raktára

ORBÁN, NAGY ÉS TAMÁS CIPÉSZÜZLETÉBEN SZÉKELYUDVARHELYT
 Kossuth-utca (Flórián-féle ház)

a legnagyobb választékban, általánosan elismert legjobb és legesinosabb kivitelben kaphatók mindenféle kész cipők arak, hölgyek és gyermekek részére. Ugyisint elvállalnak minden e szakmába vágó, legkényesebb igényeket is kielégítő megrendeléseket, javításokat teljesen versenyképes árak mellett. Vidéki megrendelések találó használt cipő beküldése után legpontosabban és gyorsan, utánvétel mellett eszközöltetnek. Nem alkalmas árak készséggel visszavétnetnek és kicseréltetnek. Készítményeinkért égünk országosan jó hírneve kezkeskedik. Szíves pártfogást kér és az eddigi bizalomért hálás köszönettel marad

Orbán, Nagy és Tamás cipészüzlete Székelyudvarhelyt.

Mümalommegnyitás!!!

Ezennel értesitem a t. közönséget, hogy mümalomomat az előzőleg megjelent hirdetményemben említett módon, minden kívánalomnak megfelelően felszerelve, megindítva, a forgalomnak átadtam.

Malmomban mindenféle gabona öröltetik.

Örlés előtt a buzát otthon megmosni is felesleges, meri a „Progress és hántógép“ azt az örlés előtt, akármilyen úszkös is legyen, teljesen kitisztítja.

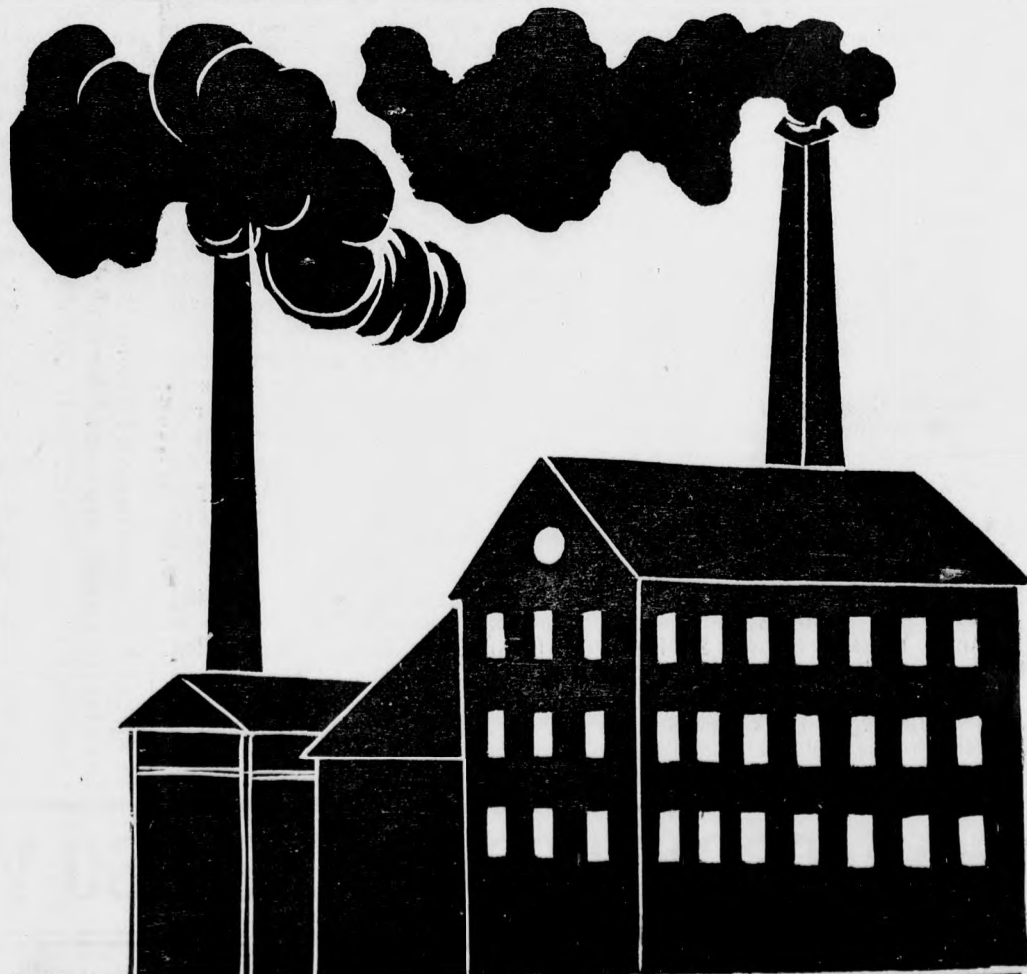
Egyben kérem a t. örlető közönséget, hogy minden zsák buza mellé még 2 üres zsákot is hozzon, melyekben a 2-féle lisztet és a korpát is betehesse. Biztosítom előre is a t. közönséget, hogy malmom produkcióival minden tekintetben meg lesz elégedve.

Szíves pártfogást és támogatást kérve és remélve vagyok

Tisztelettel:

FÁBIÁN JÓZSEF.

Nyomatott Betegh Pál és Társa könyvnyomtató intézetében Székelyudvarhelyt 1907.

Az Agrár takarékpénztár r. t.

Marosvásárhelyt

székelyudvarhelyi. székelykereszturi
 parajdi fiókjainak

elfogadnak ezidőszertint takarékbetéteket

5 százalék kamatozás mellett

a 10 százalék tőkekamat adót az intézet sajátjából fizeti. A kamatokat a betét napjától a kivét napjáig számítja.
 Székelyudvarhely, 1907. november 20-án.

Az igazgatóság.

HÖLGYEIM!

Csak egyszer, próbaképpen rendeljék meg a csodahatású szépítő szert, a dr. Biró-féle **HAVASI GYOPÁR-CRÉMET**, és meg fognak róla győződni, hogy ezen csodaszert azonnal eltávolít szeplőt, májfoltot, mindenféle tisztálanságot az arcról és a bőrnek gyönyörű üdöséget, fiataloságot kölcsönöz. Nagy tégely 1 korona, próbatégely 70 fillér.

Vérszegénység, étvágytalanság, idegesség gyógyítására a leghatásosabb készítmény a dr. Biró-féle **TOKAJI CHINA-VASBOR** Rendkívül kellemes ízű, erősítő, tisztítja a vért. 1 üveg ára 2 kor. 40 fillér.

„ARANYHARMAT.“

A legdivatosabb hajszínt, a szép aranyzóke haját lehet használatá által megszerezni. E szer teljesen ártalmatlan ugy a hajra, mint az általános egészségre. **Nem fest! Nem piszkít!** Egy üveg ára 3 K. Mindezekből főraktár: WOLF gyógyszerár Kolozsvár. Székelyudvarhelyen kapható: NAGYSOLYMOSI KONCZ ÁRMIN „Oroszlán“ gyógyszerárban és SOLYMOSSY-féle gyógyszerárban.

Van szerencsénk tudatni, hogy a Székelyudvarhelyi Zálog Kölcson intézet és betéti pénztár Igazgatósága folyó év november hó 1-től

betét kamatlábát 5 %-ra emelte.

A 10 százalékos betét kamat adót az intézet fizeti.

Az igazgatóság.